

Naar klimaatvriendelijke landbouw in evenwicht met de natuur

Joeri Thijs
Woordvoerder Greenpeace België

GREENPEACE

AGENDA

01

LANDBOUW EN
KLIMAAT

02

ONZE VISIE

03

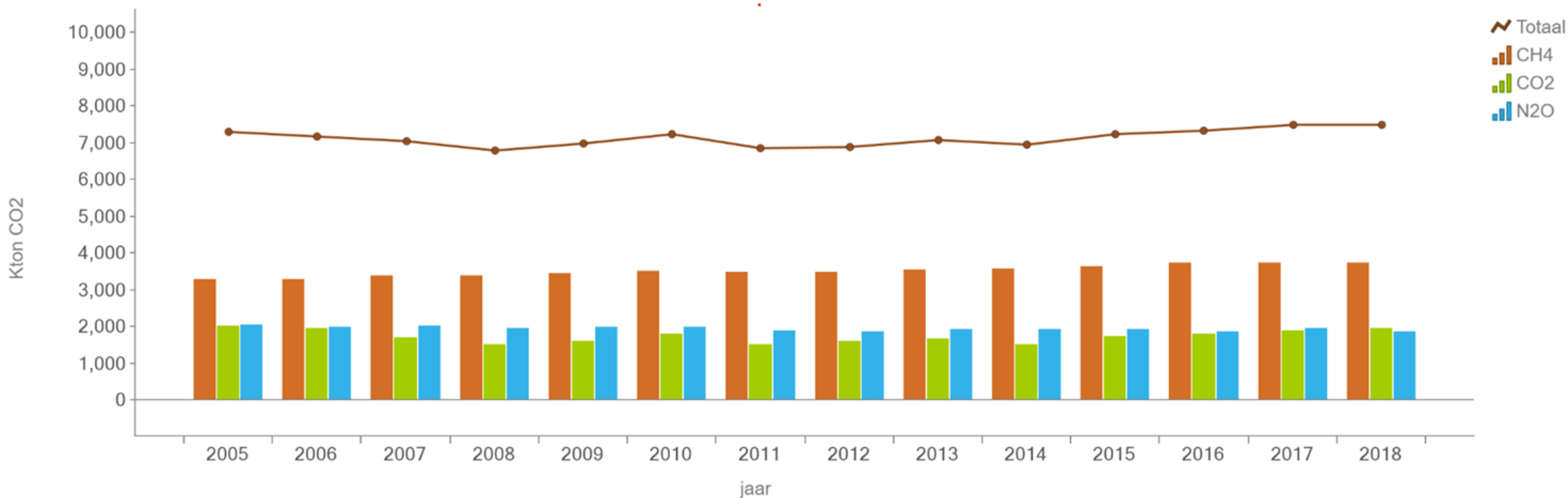
ONZE ACTIES

04

CONCLUSIE

1. Landbouw en
klimaat

Broeikasgasemissie per broeikasgas

**stijging met 0,2 Mton tussen
2005 en 2018**

GREENPEACE

Braziliaanse Cerrado:

- **88m hectare al vernietigd
(grootte van Venezuela)**

- **Voor Belgische soja:**
- **Een gebied ter grootte van
de provincie Henegouwen
(367.000 ha) nodig**

VVD waarschuwt boeren

Inkrimpen veestapel nodig als technische maatregelen falen

Van onze parlementsredactie
DEN HAAG – De Tweede-Kamerfractie van de VVD wil de veehouderij nog twee jaar de tijd geven om zelf de uitstoot van de verzurende stof ammoniak uit dierlijke mest terug te dringen. Slagen de boeren daar niet in, dan is inkrimping van de veestapel voor de liberalen bespreekbaar.

VVD-woordvoerder Te Veldhuis zei gisteren dat een stok achter de deur nodig is, maar dat de boeren wel een redelijke kans moeten krijgen. Die twee jaar zijn nodig om de veehouderij zelf met structurele

maatregelen te laten komen en daarin te investeren. Daarom vind ik het op dit moment prematuur om inkrimping van de veestapel te forceren. We moeten de boeren ook niet demotiveren. Maar: als er eind 1990, begin 1991, wanneer weer een nieuwe evaluatie van de verzuring verscheit, onvoldoende is bereikt, dan zijn voor de VVD ook volume-maatregelen bespreekbaar", aldus Te Veldhuis.

De VVD'er hield wel de mogelijkheid open om tussentijds in gebieden die erg zijn aangetast door verzuring (bijvoorbeeld de Peel en de Achterhoek) extra maatregelen te

treffen. Hij wil die beslissing echter laten afhangen van de uitkomsten van het rapport 'Zorgen voor morgen', dat de toestand van het milieu beschrijft. Het al uitgelekte rapport wordt volgende week officieel gepubliceerd.

De VVD heeft zich met deze stellingname iets van het CDA verwijderd en dichterbij de PvdA gemanoeuvreed. Met minister Braks (landbouw) rekenen de christen-democraten erop dat de verzuring die de veehouderij veroorzaakt met technische maatregelen tot een aanvaardbaar niveau kan worden teruggedrongen. De PvdA daarentegen

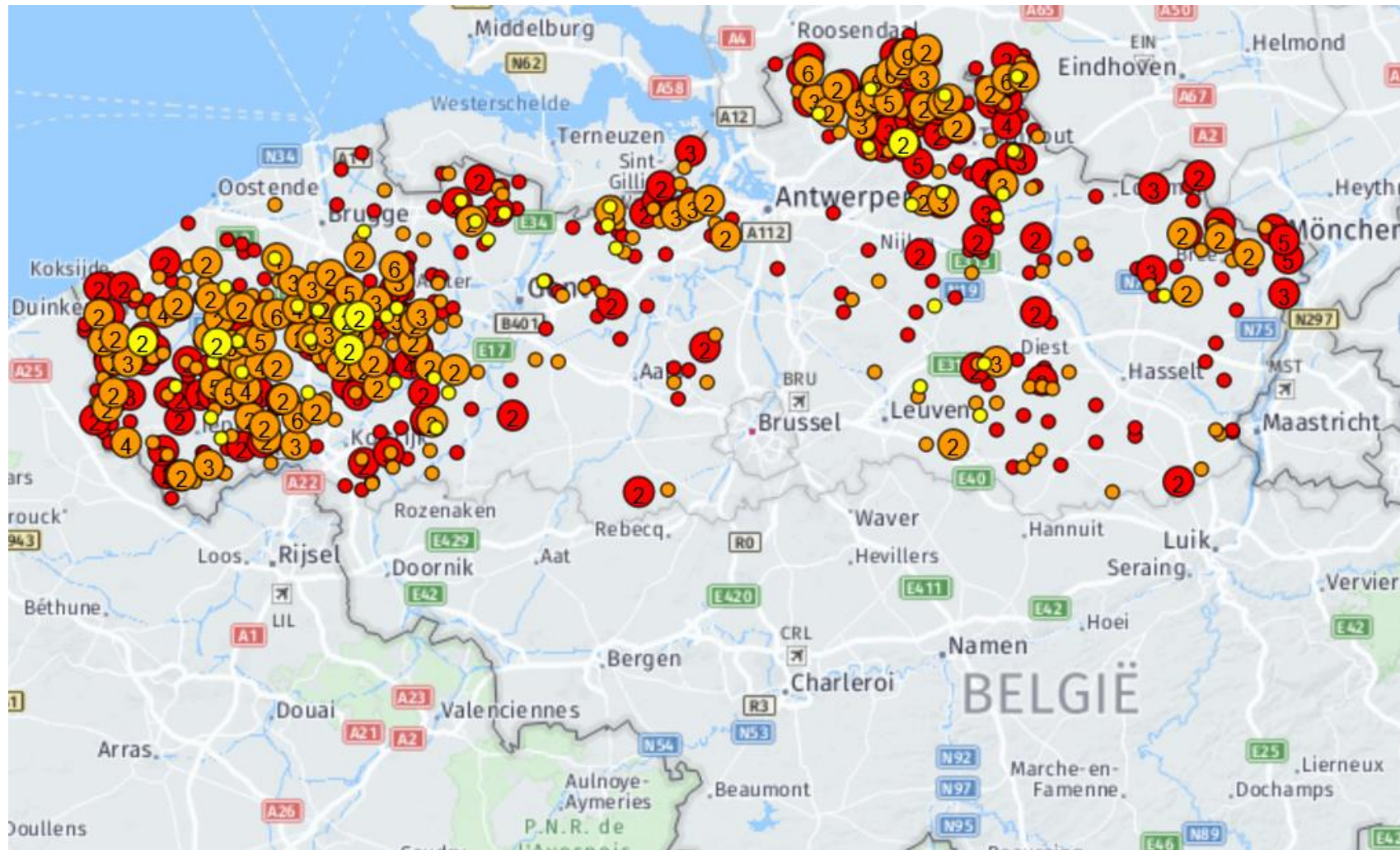
wil nu al een reeks maatregelen treffen, bovenop de technische die Braks al voorstaat (gesloten mestopslag en transport, verwerking van gier tot korrelmest en vermindering van de hoeveelheid stikstof – een bestanddeel van ammoniak – in krachtvoer).

De socialisten willen dat er een stop komt op de veestapel en dat de veehouderij gaat werken met een 'mineralenbalans', volgens recente voorstellen van het Centrum voor landbouw en milieu. Daarbij houden de boeren nauwkeurig bij wat er aan fosfaten en stikstof (via kunstmest en krachtvoer) hun bedrijf binnenkomt en weer verlaat (in de

vorm van producten). Het verschil tussen die twee is wat er tijdens de bedrijfsvoering in het milieu terecht komt. Uit onderzoek van het CLM bleek dat de verspilling gigantisch is. Boeren brengen soms vijf keer zoveel stikstof op hun land als het gewas opneemt.

Goed gevallen

De voorstellen van het CLM zijn vooral bij PvdA en PPR goed gevallen. Minister Braks zei waardering te hebben voor de verrichtingen van het Centrum, maar wil voorlopig alleen een experiment met een 'halve' mineralenbalans beginnen. Hierin komt alleen de aanvoer van fosfaat en stikstof voor. Volgens Braks

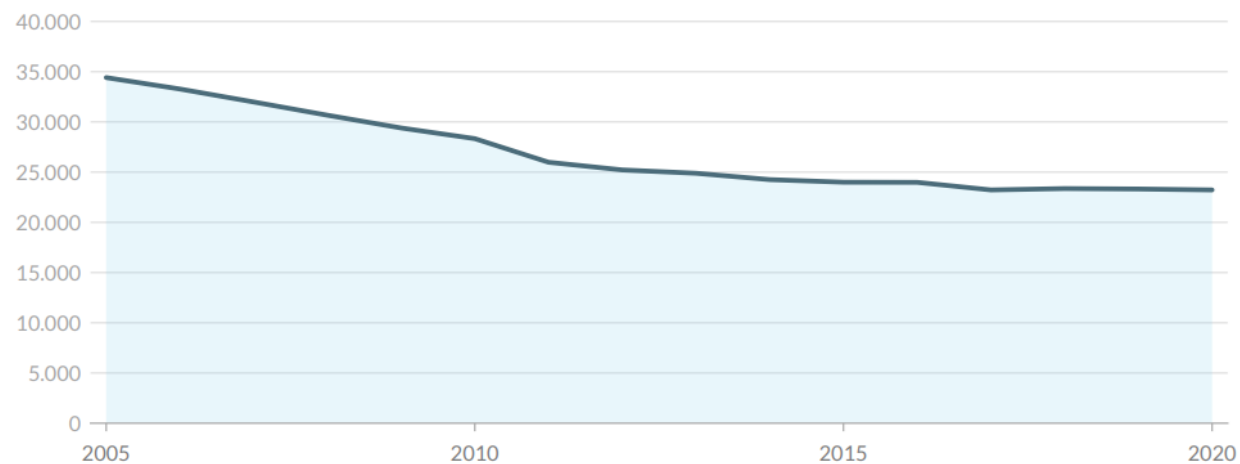

Vlaanderen telt meer dan **900** industriële veeteeltbedrijven 'met mogelijk een grote impact op het milieu'

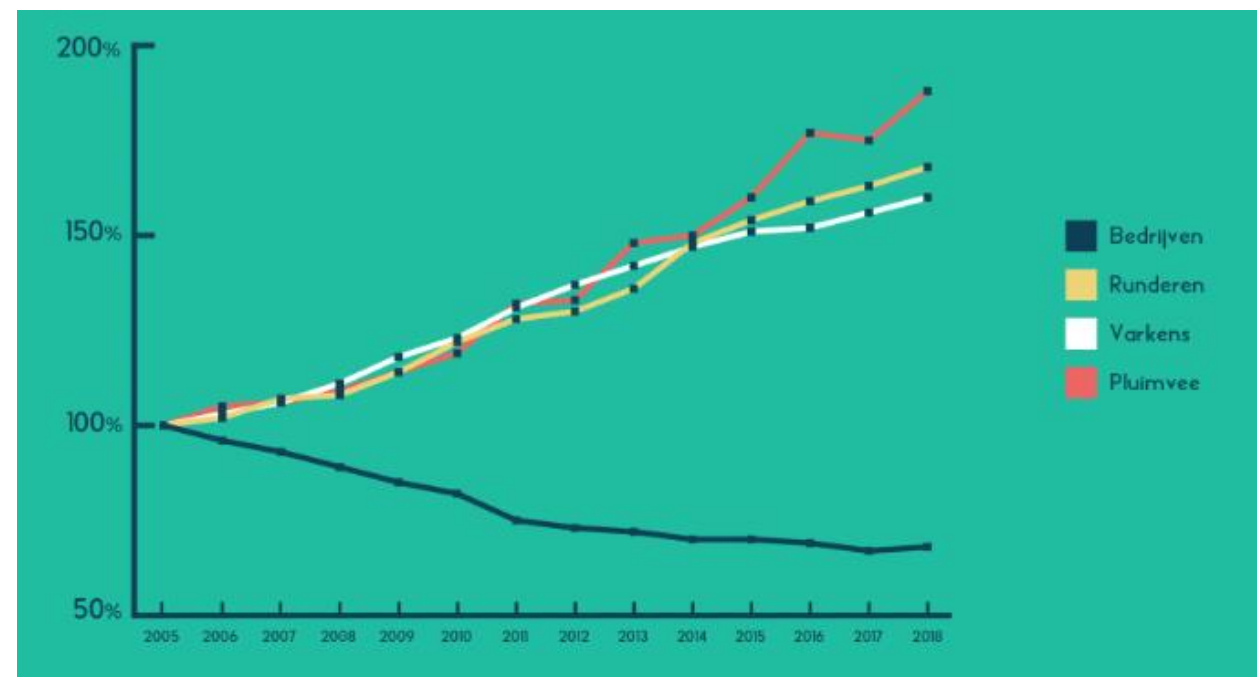
GREENPEACE

Land- en tuinbouwbedrijven
Vlaams Gewest, 2005-2020, aantal

Bron: Statbel, bewerking Departement Landbouw en Visserij

GREENPEACE

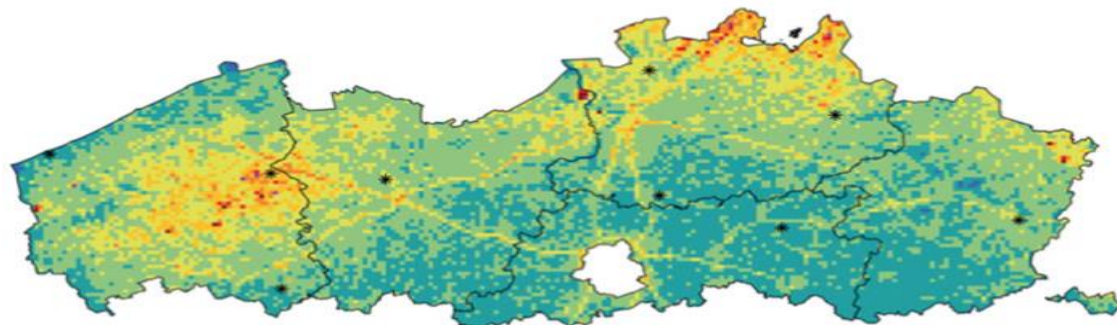
Natuurcrisis in Vlaanderen

slechtste leerling
in de Europese klas!

veeteelt draagt meest bij aan
stikstofdepositie

Kilogram stikstof per hectare

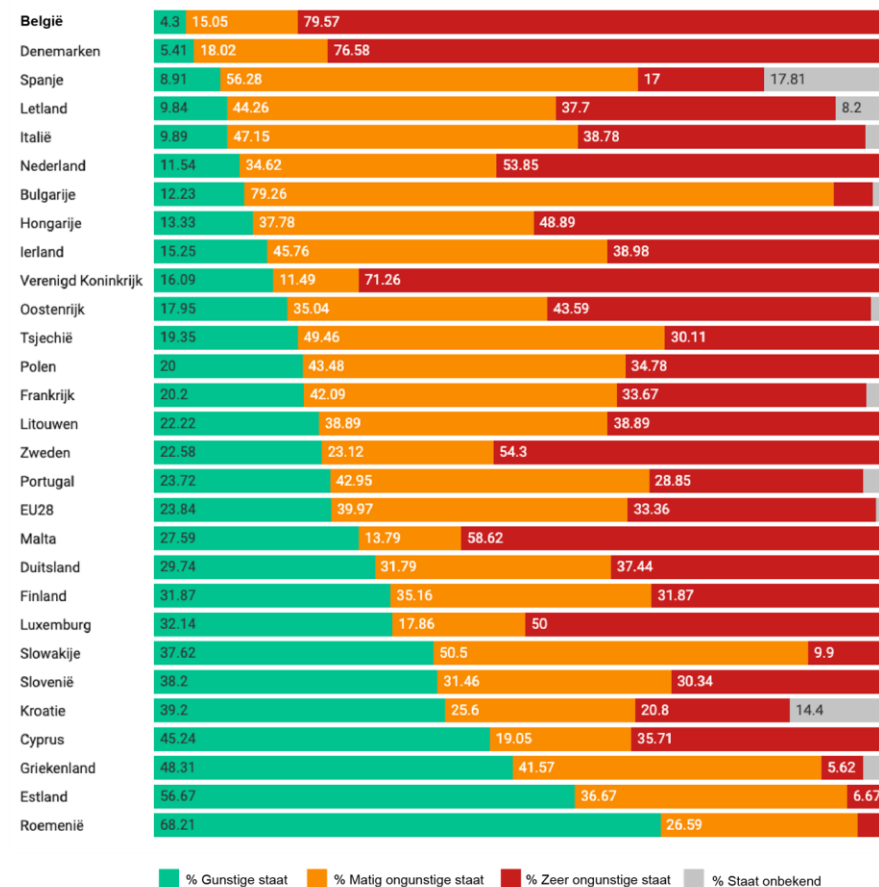
< 15	15-20	20-25	25-30	30-35	35-40	40-45	45-50	> 50
------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	------

* meetplaats verzurende en vermestende depositie

Staat van instandhouding van habitattypen in EU28, 2013 – 2018

België is het land met de minste habitattypen in 'gunstige staat van instandhouding'. Om de Europese doelstellingen te behalen moeten in 2050 alle 47 habitattypen in gunstige staat zijn.

Data: European Environment Agency

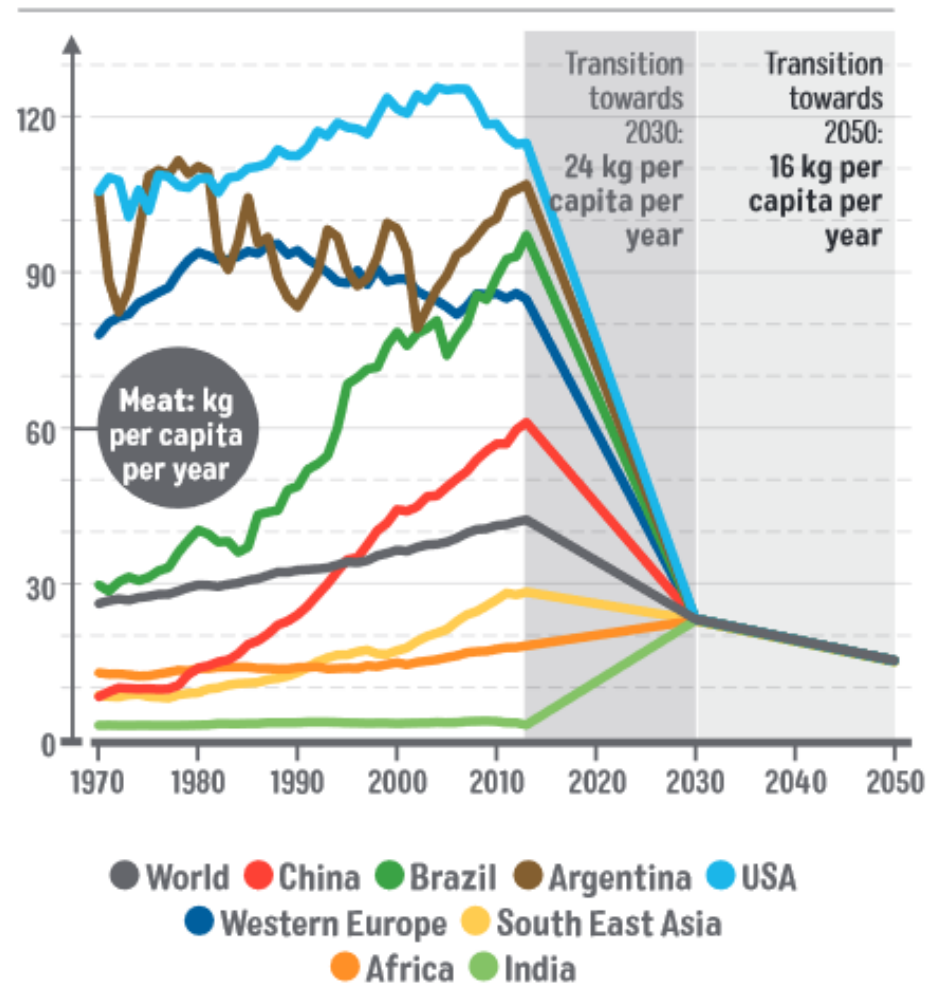
GREENPEACE

2. Onze visie

Een wereldwijde reductie van 50% van de productie en consumptie van dierlijke producten in 2050

Meat consumption per capita from 1970 until 2013

Voeding vs. Veevoeder: minder dieren – meer eten

If all available crops were directly consumed by humans and not fed to animals, the global calorie availability could be increased by up to 70% (Cassidy et al 2013)

*Met -50% - + 49% in calorieën**

*Als we 16 grote gewassen verschuiven van gewassen voor de veevoederproductie naar gewassen voor 100% menselijke voedselproductie, blijkt uit onderzoek dat we de wereldwijde menselijke voedselproductie met 28% of meer dan een miljard ton kunnen verhogen.

Wereldwijd zou een vermindering van de vlees- en zuivelconsumptie met slechts 50% nog eens 2 miljard mensen in de wereld kunnen voeden.

Landgebruik in België

	Total agricultural land (thousand hectares)	Area dedicated to fodder production (thousand hectares)	% of total agricultural land dedicated for fodder production
Total agricultural area	1329	981	73.8%
- Permanent grassland	468	468	100%
- Permanent crops	19	-	0.0%
- Kitchen gardens	-	-	-
- Arable land	842	512	60.8%
• Cereals	309	181	58%
• Oil seed	11	6	54.5%
• Sugar beet	62	-	0.0%
• Rest	475	333	70.0%

The amount of farmland used for the production of fodder in Belgium.

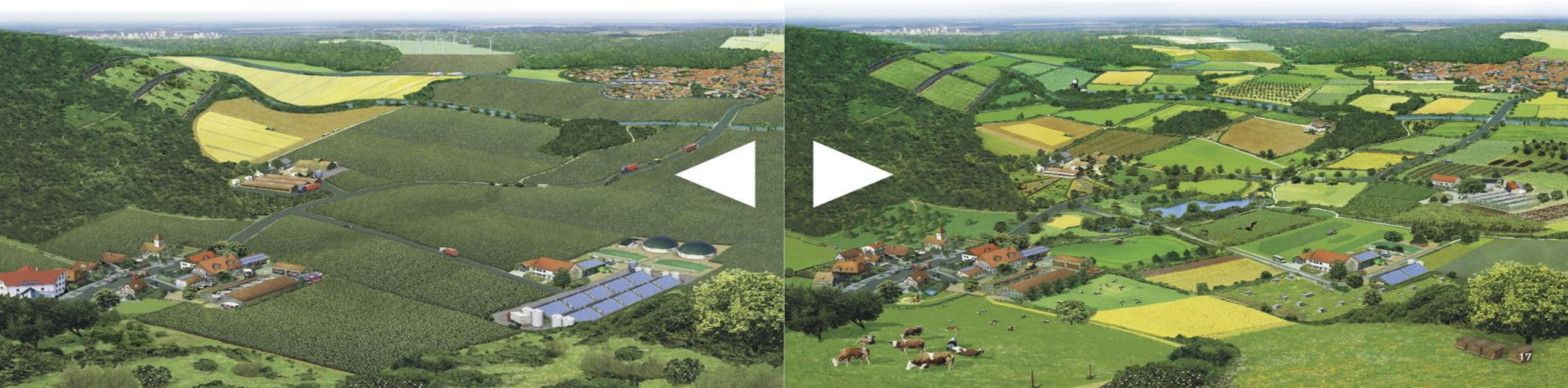
GREENPEACE

AGRO-ECOLOGIE ALS ALTERNATIEF

GREENPEACE

AGRO-ECOLOGIE ALS ALTERNATIEF

GREENPEACE

3. Onze acties

Steun aan buurtbewoners

- Toolkit & map voor de buurtbewoners
- Steun door juridische actie
- Petitie: moratorium tegen nieuwe veefabrieken

Crowdfunding voor biologische boeren

- Hoge grondprijs = groot obstakel voor jonge boeren
- Elke week sluiten gemiddeld 43 gezinsboerderijen in België de deuren

GREENPEACE

4. Conclusie

Geef voorrang aan brongerichte maatregelen

Om de problemen rond klimaat, methaan en stikstof maar ook water-, bodem- en luchtkwaliteit, mest, gezondheid en biodiversiteit samen aan te pakken:

- landbouwers stimuleren tot agro-ecologische principes
- vermindering van de veestapel
- subsidiemaatregelen (GLB; VLIF) als hefboom voor agro-ecologische landbouw

A small, white piglet with a dark patch on its head is standing in a field of tall grass. The piglet is looking up and to the left. The background is a blurred green field.

Dank u!

GREENPEACE

Scenario's voor de ontwikkeling van de veeteelt in België in 2050

Commissie Vlaams Energie- en
Klimaatplan – Thema Landbouw

24 juni 2022

Een noodzakelijke transitie

De **rol en de omvang van de veeteelt** in ons voedselsysteem worden in vraag gesteld.

Een transitie is nodig om **huidige spanningen te verlichten**, binnen de drie duurzaamheidspijlers.

Milieu

Gezondheid & Maatschappij

Economie

Negatieve effecten

- Broeikasgasemissies (GHG)
- Vervuiling van water en bodem
- Dierenwelzijn
- Niet-overdraagbare ziekten
- Economische onzekerheid van landbouwers

Positieve effecten

- Koolstofopslag
- Bijdrage aan bodemvruchtbaarheid
- Landschapsbehoud
- Voorziening van voedsel met hoge voedingswaarde
- Inkomst en levensonderhoud voor veel huishoudens

Drie centrale vragen

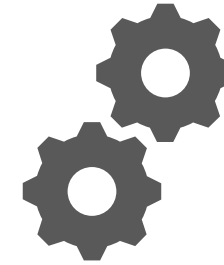
1. Kwantitatieve vraag

Hoe veel moeten we produceren ?

Twee manieren om de
spanningen te verlichten

2. Kwalitatieve vraag

Hoe moeten we produceren ?

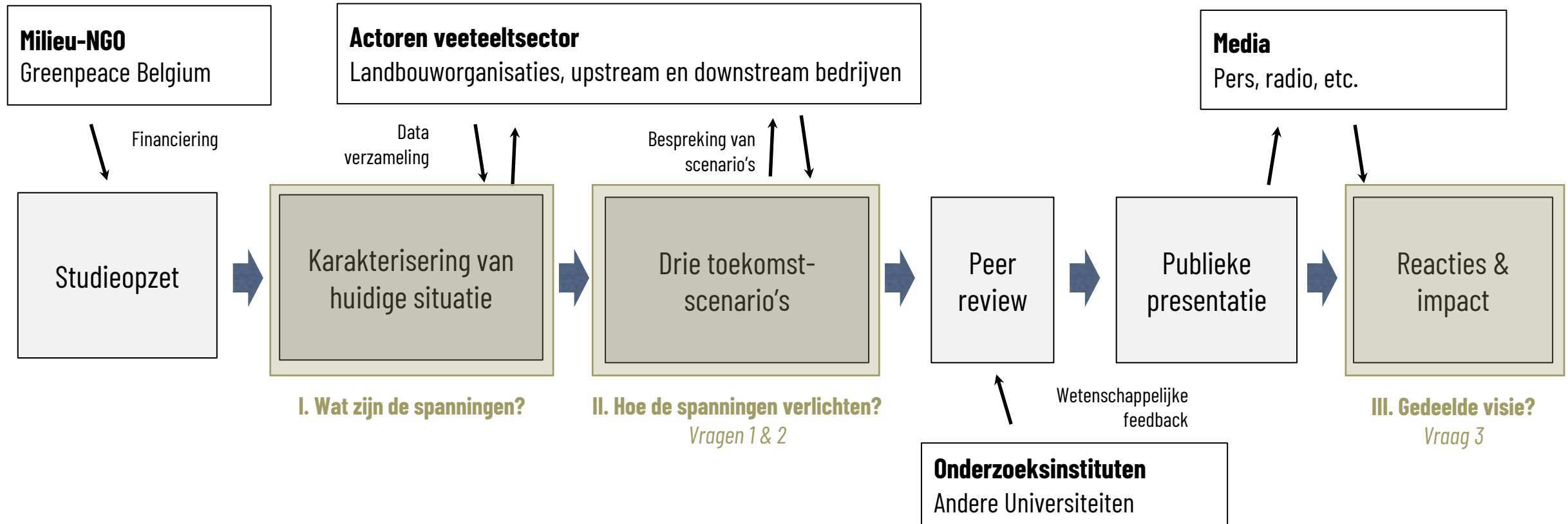
3. Uitvoering

Hoe kunnen we een *gedeelde visie* en een *consensueel transitietraject* opbouwen ?

Methodologie

Prospectieve & participatieve methode, toegepast op de **Belgische veeteeltsector**.

Afbakening van het onderzoek

België (Vlaanderen & Wallonië)

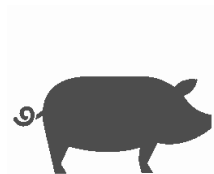
Vijf sectoren & productiesystemen*

Melk

Rundvlees

Varkensvlees

Eieren

Kippenvlees

Agronomische & Milieu-indicatoren

Productiviteit
Voedingspraktijken

GHG emissies
Stikstof emissies
Biodiversiteit
Dierenwelzijn
Pesticiden

** Bv. Leghennensector :*

Kooi – Scharrel – Vrije uitloop – Biologisch

I. Welke zijn de spanningen in de Belgische veeteeltsector?

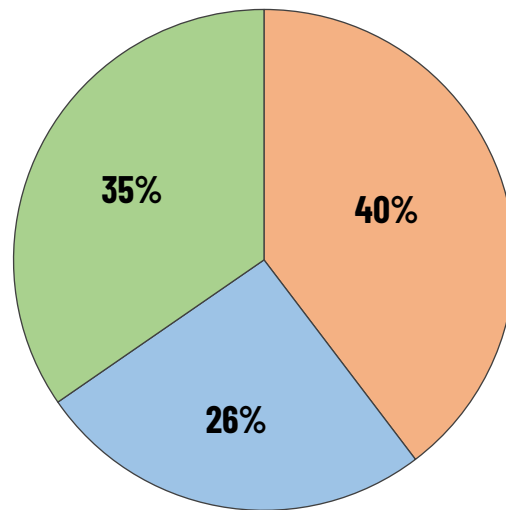
1. Wat consumeren we ?
2. Wat en hoe produceren we ?
3. Wat zijn de gevolgen ?

Niet-duurzame voedingspatronen

Het huidig gemiddelde Belgisch voedingspatroon vertoont een **overconsumptie** van eiwitten en een **onevenwicht** tussen dierlijke en plantaardige eiwitbronnen.

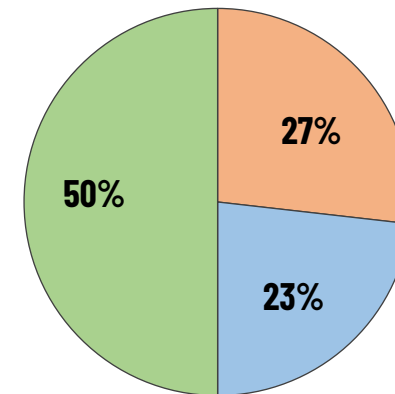
Huidige eiwitconsumptie

76 g eiwit/cap/dag

Aangeraden eiwitconsumptie

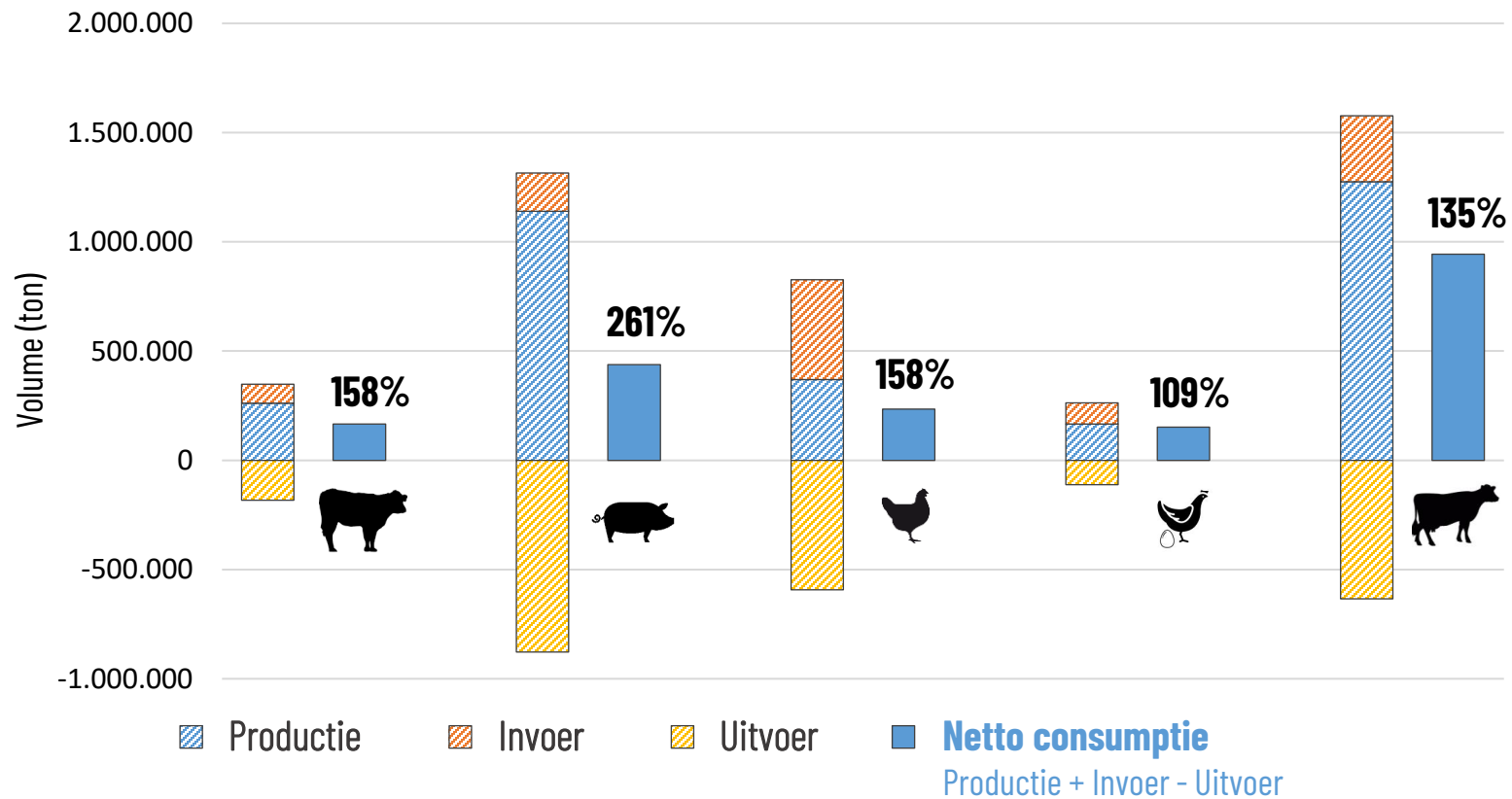
52-62 g eiwit/cap/dag

- Vleesproducten
- Andere dierlijke producten
- Plantaardige en andere producten

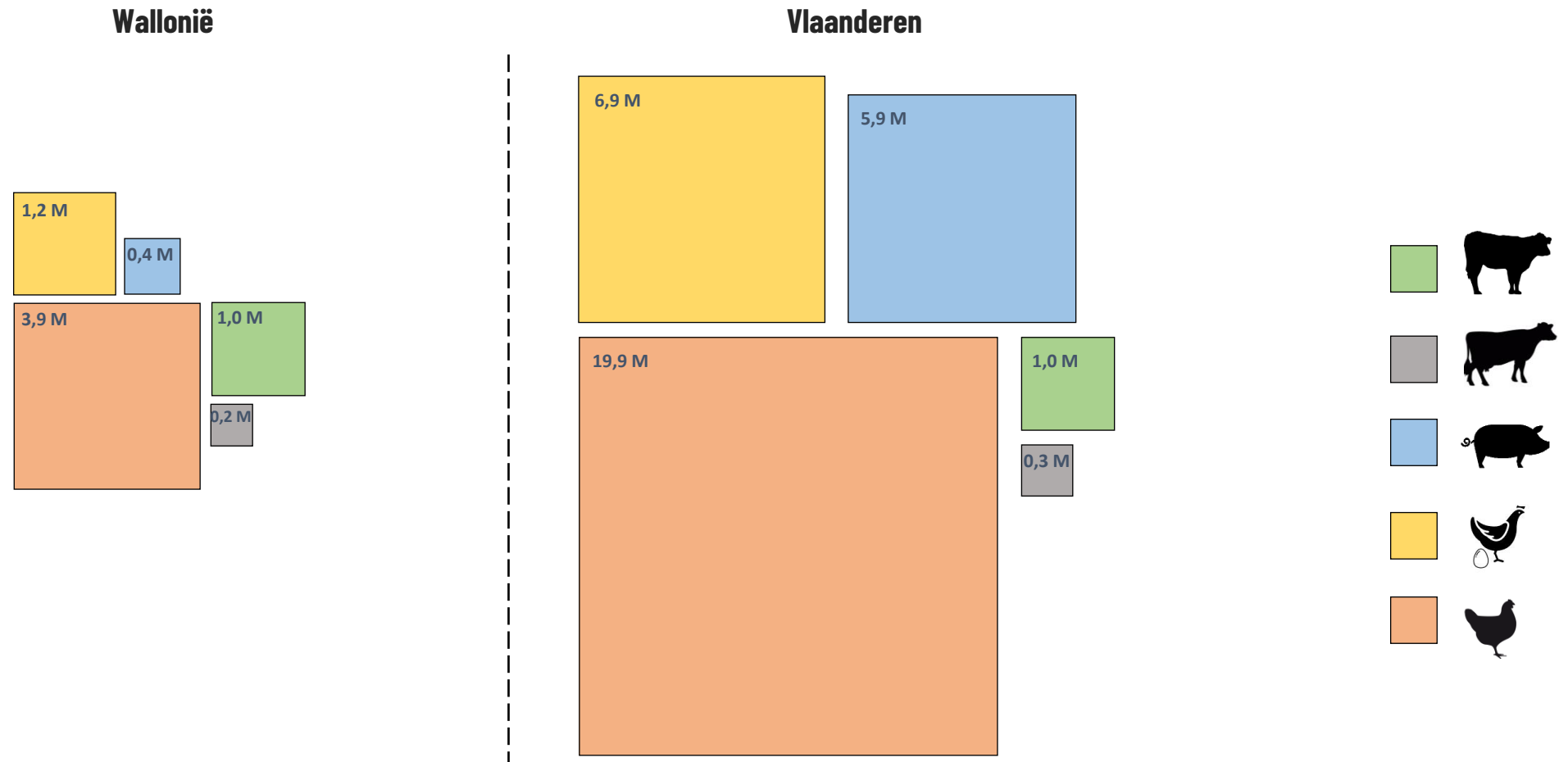
Nationaal belang van de veeteeltsector

België is een **kleine speler op wereldvlak** (<1% van de wereldproductie), maar de sector heeft een aanzienlijk **belang op nationaal vlak**. De productie ligt hoger dan de consumptie voor alle vijf producten.

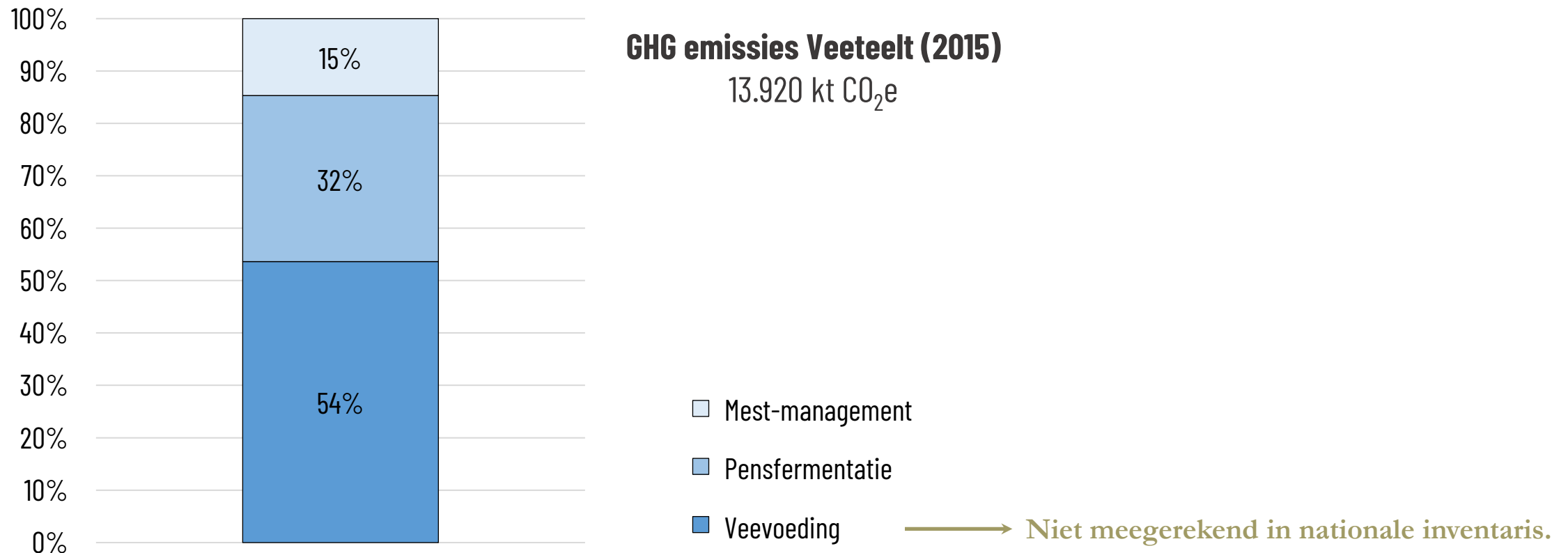
Regionale verschillen

Er is een **sterke regionale differentiatie** tussen Vlaanderen en Wallonië (in dieren aantallen).

De veeteelt heeft een belangrijk impact op het milieu

De veeteelt is verantwoordelijk voor **7% van de nationale broeikasgasemissies**. Onrechtstreekse emissies (voeding), verdubbelen de totale uitstoot.

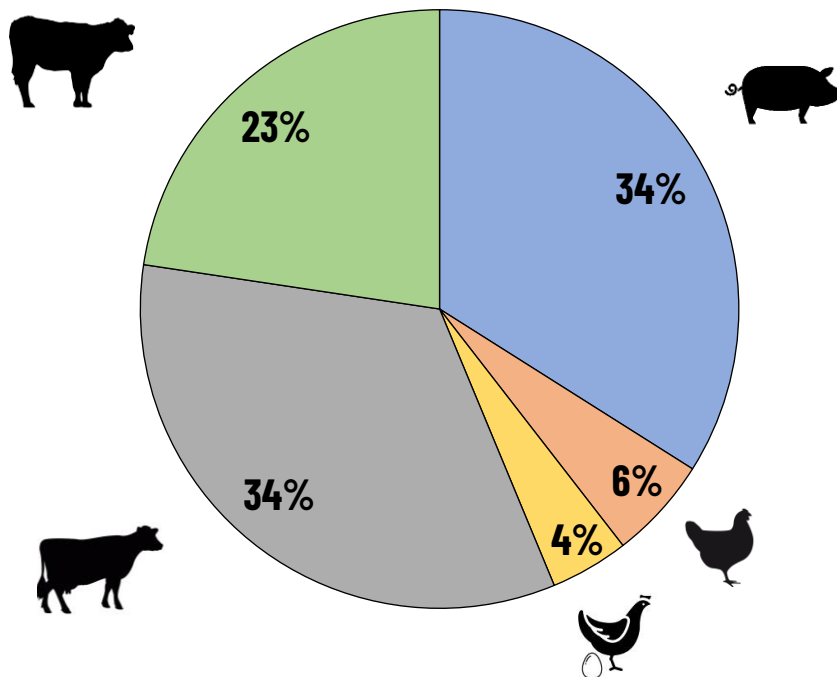

Impact op het milieu volgens sector

Sectoren (bv. rundvee vs. pluimvee) dragen verschillend bij aan impact op milieu...

GHG emissies Veeteelt (2015)

13.920 kt CO₂e

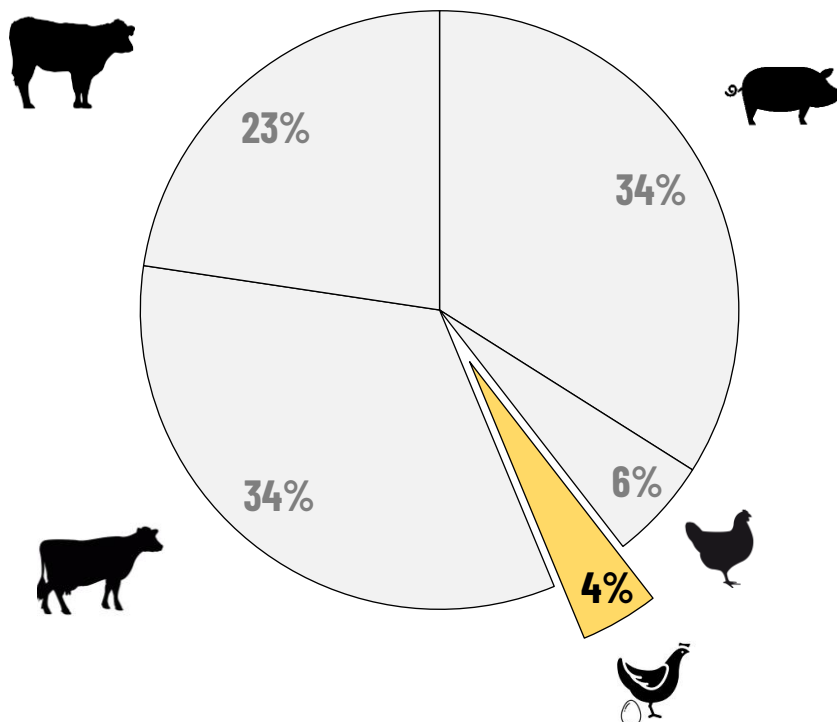

Impact op het milieu volgens productiesystemen

Sectoren (bv. rundvee vs. pluimvee) en **productiesystemen** (bv. kooi vs. biologisch) dragen verschillend bij impact op milieu.

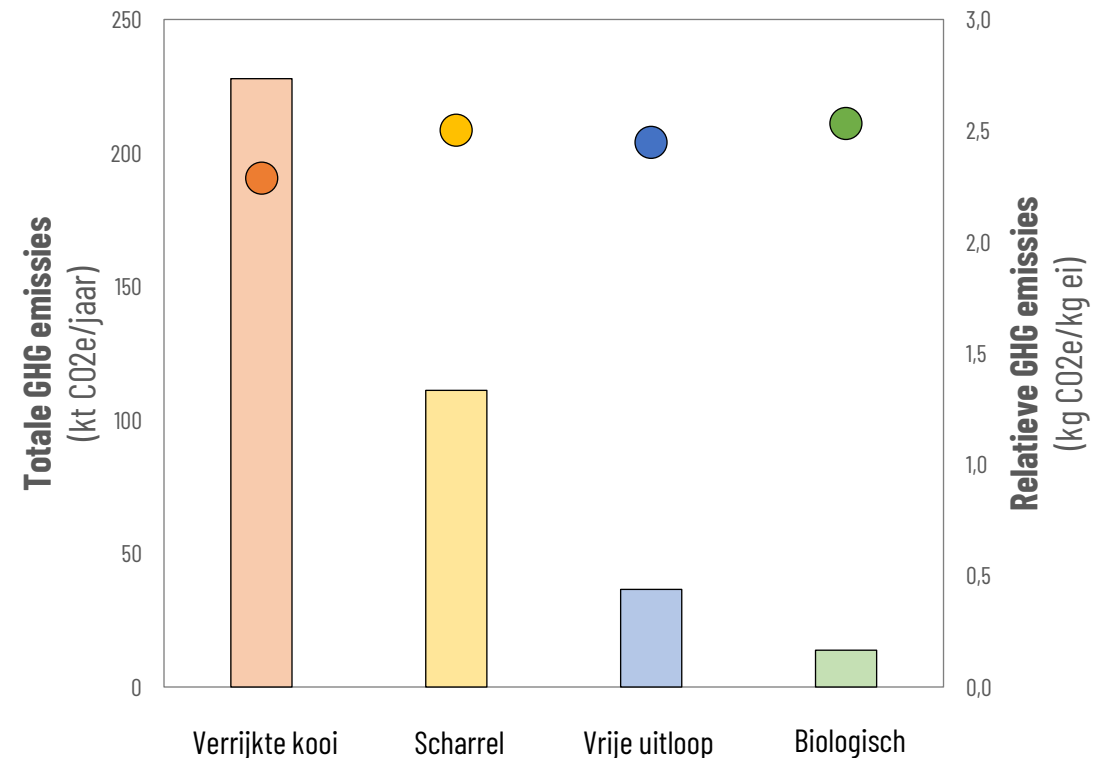
GHG emissies Veeteelt (2015)

13.920 kt CO₂e

GHG emissies Leghennen (2015)

587 kt CO₂e

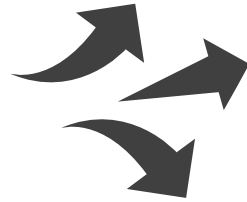

Take-away boodschappen

- **Overconsumptie** van dierlijke producten in België.
 - **Lokaal belang** van de veeteeltsector vanwege export-gerichtheid, maar kleine speler op wereldvlak.
 - Sterke **regionale verschillen** en specialisatie.
 - De veeteelt draagt aanzienlijk bij tot broeikasgasemissies en **milieueffecten**.
 - Het impact varieert in functie van **producten** en **productiesystemen**.
- Een duurzame transitie van de veeteeltsector is noodzakelijk.

II. Welke transitietrajecten?

1. Wat zijn verschillende toekomstmogelijkheden ?
2. Wat zijn de gevolgen ?

Drie verschillende trajecten tot 2050 - Hypotheses

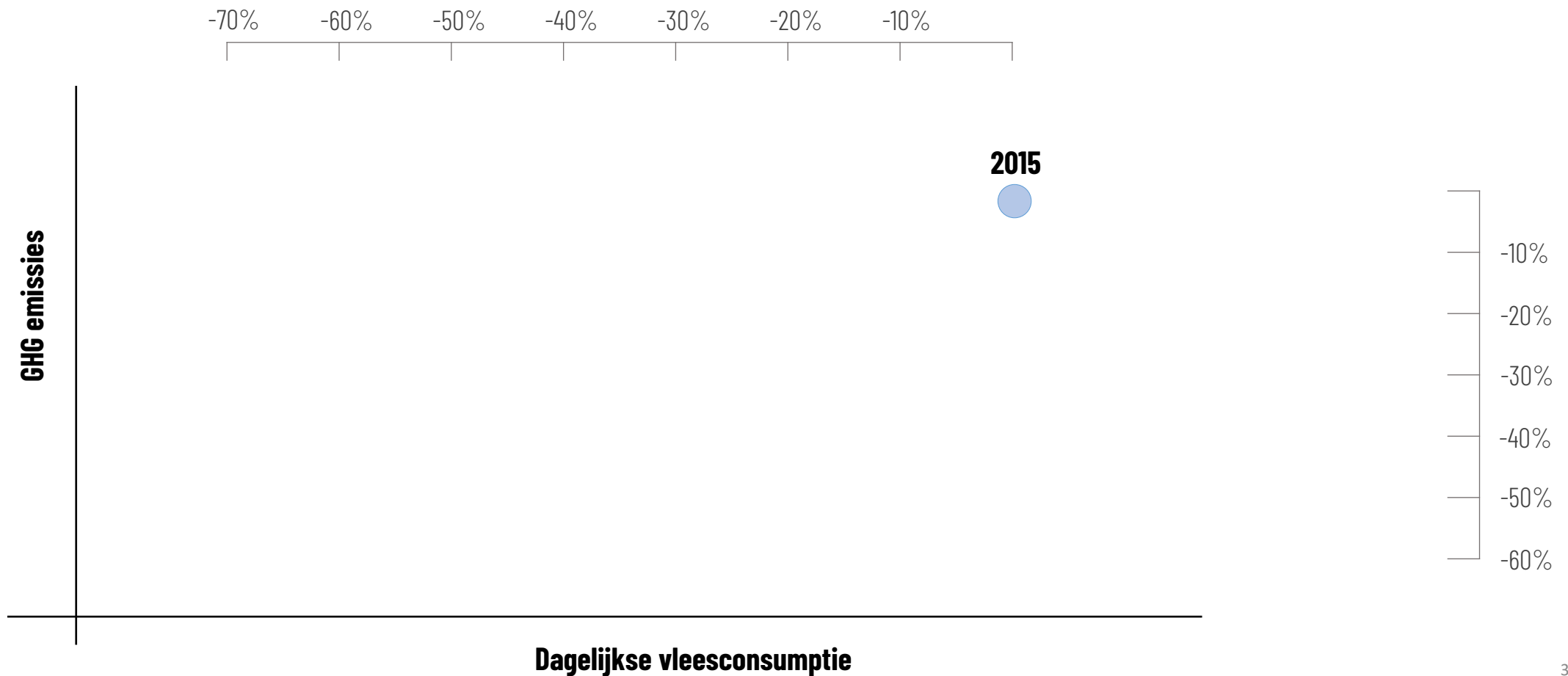
	Voederbronnen	Productiesystemen	Rundveesystemen
BAU	Geen verandering.	6% Biologisch. Trend van laatste 10 jaar.	Gespecialiseerd rundvee en melkvee. -23% graslanden t.o.v. 2015.
T1	Geen invoer van granen : Enkel nationale granen. Geen soja	30% Biologisch. 70% extensieve systemen.	Dubbeldoelrassen. Bewaring van graslanden.
T2	Geen food-feed competitie : Enkel Europese bijproducten. Geen soja.	100% Biologisch.	Dubbeldoelrassen. Bewaring van graslanden.

NB : Een verbetering van technologische parameters wordt beschouwd in alle scenario's.

Drie verschillende trajecten tot 2050 - Gevolgen

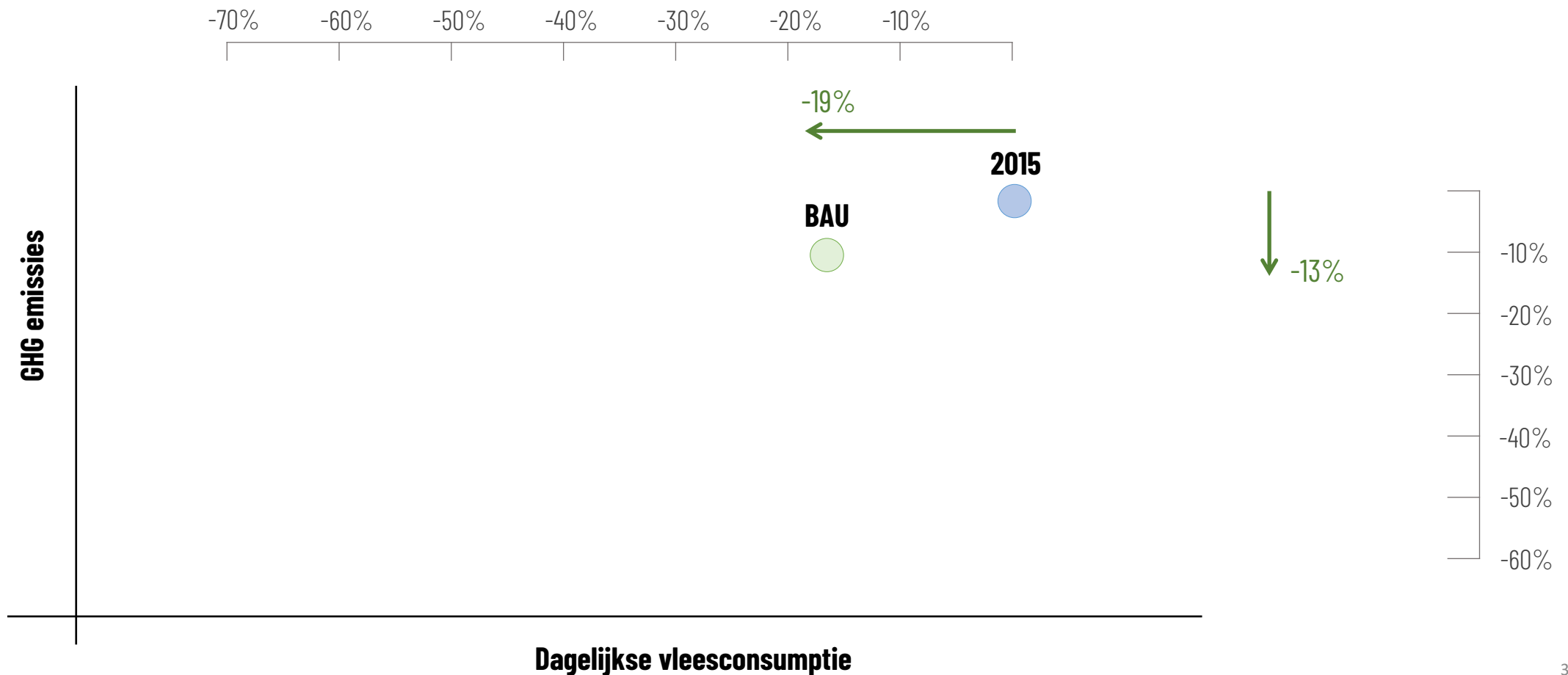
	Productie	Consumptie (g vlees/pers/dag)	GHG emissies
BAU	 Idem als 2015	 70 -19% t.o.v. 2015	 -13% t.o.v. 2015
T1	 -60% t.o.v. 2015	 64 -25% t.o.v. 2015	 -48% t.o.v. 2015
T2	 -83% t.o.v. 2015	 27 -69% t.o.v. 2015	 -59% t.o.v. 2015

Drie verschillende trajecten tot 2050 - Vergelijking

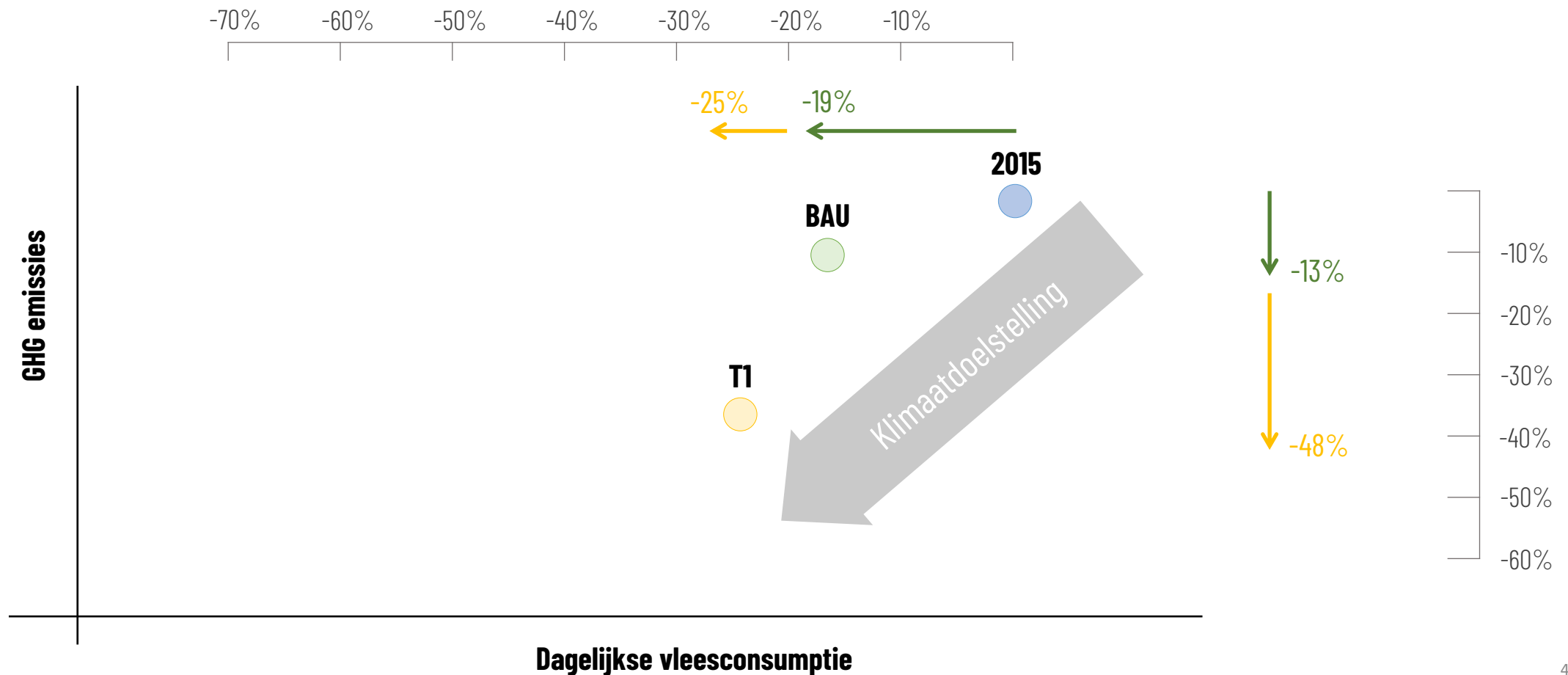
Drie verschillende trajecten tot 2050 - Vergelijking

Trends (BAU) : leiden tot minieme veranderingen op vlak van productie, consumptie en impact.

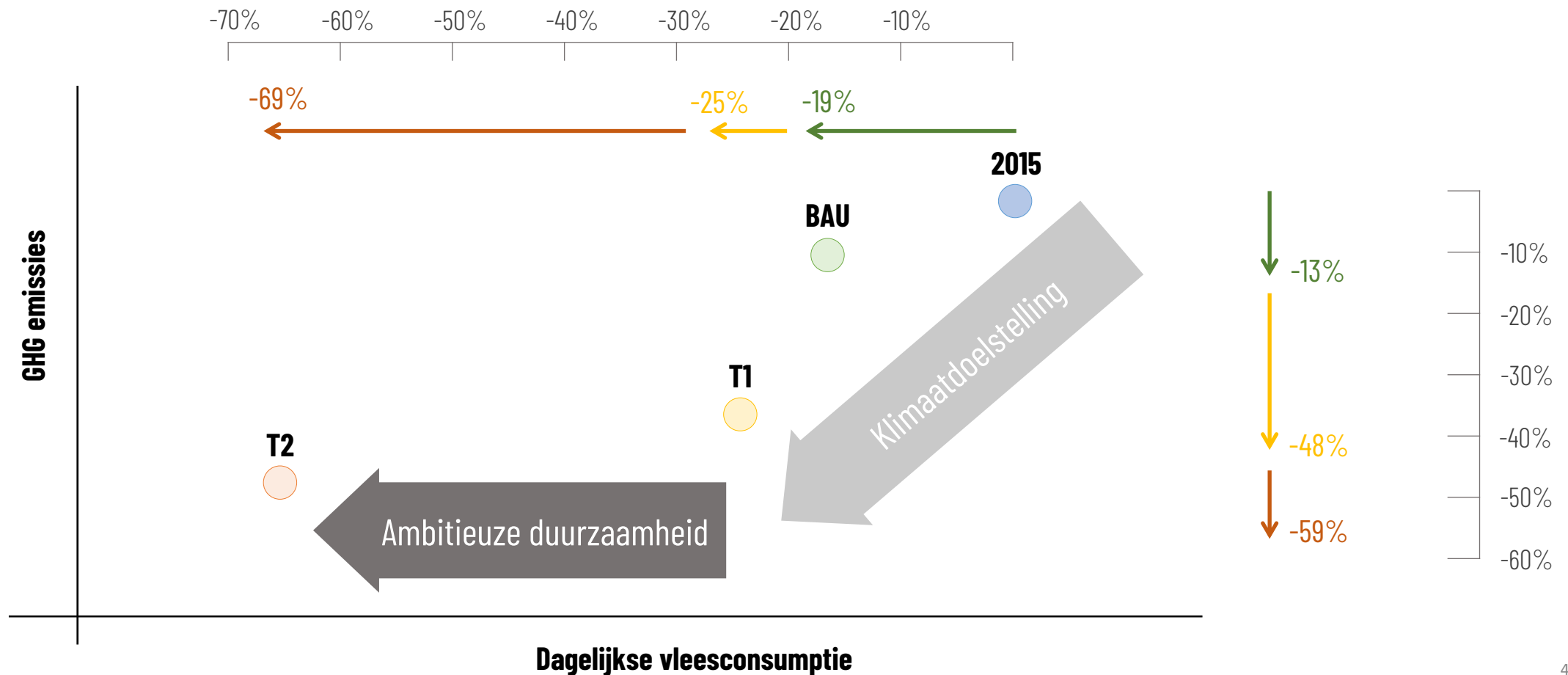
Drie verschillende trajecten tot 2050 - Vergelijking

Klimaatdoelstelling : aanzienlijke broeikasgasreducties kunnen worden bereikt met extensieve & biologische productie en nationale granen.

Drie verschillende trajecten tot 2050 - Vergelijking

Ambitieuze duurzaamheidsdoelstellingen : 100% biologisch en geen food-feed competitie vereisen een grotere beperking in vleesconsumptie.

III. Hoe kunnen we een gedeelde visie opbouwen ?

1. Wat waren de reacties op de studie ?
2. Welke conclusies kunnen we trekken ?

Analyse van de reacties van de actoren

Doelstellingen

Begrijpen **hoe actoren zich verhouden** tot de vastgestelde spanningen en toekomstscenario's.

Methodologie

Analyse van persberichten van **drie Belgische landbouwwakbonden*** als reactie op de studie.

Conclusie

Discussies voeren en een gedeelde visie opbouwen rond deze vraag is een **delicate taak**.

*Boerenbond (Vlaanderen), FWA (Wallonië) & FUGEA (Wallonië).

Belangrijke factoren

1. Dierlijke producten: een hoge symbolische waarde die onder druk staat

- Zeer omstreden kwestie, met veel druk als gevolg van de vele spanningen.
- Vlees heeft een symbolische waarde.

2. Extreme standpunten in plaats van wederzijds begrip

- De aandacht voor nuance in de studie werd over het hoofd gezien in de debatten.
- Alleen extreme scenario's werden besproken: BAU en T2.

3. Complexiteit van multi-dimensionaliteit

- Actoren richten zich vooral op specifieke kwesties.
- Focus op het verdedigen van status quo en huidige situatie.

Conclusies

Spanning ?

- Een **transitie** is noodzakelijk als gevolg van huidige spanningen.

De spanning verlichten ?

- Een **BAU-scenario** volstaat niet om het impact op het milieu grondig te verminderen.

Een gedeelde visie opbouwen ?

- Veehouderij is een **complex onderwerp**: multidimensioneel en zeer conflictgevoelig.

Perspectieven

- De studie heeft **beperkingen**, bv. socio-economische gevolgen moeten nog worden onderzocht.

Hartelijk dank voor uw aandacht !

Auteurs

Anton Riera, Clémentine Antier & Philippe Baret

anton.riera@uclouvain.be

clémentine.antier@uclouvain.be

philippe.baret@uclouvain.be

<https://sytra.be/publication/scenarios-livestock-belgium/>

